

БОНДАРЕНКО Ю.В., ст.гр. УПРМ-12
Наук. керів.: Кучер А.Т, к.т.н., проф.
Донецький національний технічний університет,
м. Донецьк

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ВУГЛЕВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглянуті і проаналізовані поняття інновацій, інноваційного менеджменту, визначені особливості застосування інноваційного менеджменту на вуглевидобувних підприємствах.

Актуальність. Сьогоднішня економіка, що активно розвивається, диктує фірмам і організаціям такі умови, в яких, щоб не стати аутсайдером прогресу і бізнесу, вони повинні постійно еволюціонувати.

Нині більшість українських підприємств усвідомила, що необхідні інноваційні, принципово нові методи управління персоналом та організацією в цілому.

Для України видобуток вугілля є стратегічно важливим напрямком розвитку економіки країни. Від стабільності функціонування вугільної промисловості залежить стан суміжних галузей – металургії та електроенергетики. Саме тому особливо гостро стоїть проблема ефективного управління вуглевидобувними підприємствами, більшість з яких у теперішній час знаходиться у кризовому стані.

Пошук ефективних організаційних форм управління нововведеннями, створення механізму інтеграції та координації діяльності в процесі розробки й впровадження нововведень вимагають підвищення уваги до інноваційного менеджменту, як сукупності організаційно-економічних методів та форм управління у різних ланках і насамперед на підприємстві.

Мета дослідження. Аналіз суті інноваційного менеджменту, визначення його ролі і особливостей застосування на вугільних підприємствах.

Основна частина. Нині під час переходу від традиційного суспільства до суспільства інформаційного значно зростає роль інновації, інноваційних методів в управлінні промисловими підприємствами. Слід також відмітити, що впровадження інноваційних методів управління покликане викоренити або відсунути на другий план ті методи управління, які суперечать умовам оточення, що швидко змінюються. Таким чином, інноваційні методи виконують функцію санації глобальної системи управління, що у свою чергу сприяє зростанню ролі інноваційних підходів.

Згідно із сучасним уявленням, інновація – це винахід, новий порядок, новий продукт, процес тощо, які є якісно відмінними від попереднього аналога і становлять результат інтелектуальної діяльності, завершених наукових досліджень і розробок [1].

Зокрема, згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації розглядаються як результат інноваційної діяльності, новостворені (застосовані) і

(або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [2].

Інноваційний менеджмент це один з напрямів стратегічного управління, яке здійснюється вищим рівнем управління компанією. Виходячи з цього, головна увага в інноваційному менеджменті має бути зосереджена на виробленні інноваційної стратегії і засобах її реалізації. Розроблення та виробництво нових видів продукції при цьому стає пріоритетним напрямом розвитку підприємства, оскільки визначає всі інші напрями його розвитку.

Стосовно до вуглевидобувних підприємств він має ряд особливостей:

1. У системі інноваційного менеджменту (ІМ) дуже важливим є визначення ролі інноваційних процесів у стратегічному розвитку вугільної галузі, де пріоритетом у реалізації нових інноваційних ідей є техніка і технологія робіт. Для вугільного виробництва таким пріоритетом є процес виймання вугілля і відповідна цьому процесу технологія робіт і організація виробництва.

Механізмом реалізації інвестиційно-інноваційних проектів є активна участь у проектах усіх структурних підрозділів шахти і провідних спеціалістів. Пріоритет тут належить технічним службам і економічним підрозділам. Значну роль відведено відділам капітального будівництва, маркшейдерських робіт, службі матеріально-технічного постачання, безпеки і соціальних питань.

2. Складною і відповідальною задачею в системі ІМ є збут готової продукції. Для шахт у рамках держзамовлення ця задача практично відпадає, оскільки вона вирішується державними та галузевими органами. Для реалізації вугільної продукції, що випущена понад держзамовлення, потрібна організація системи маркетингу. Для цього необхідно створити відповідну службу безпосередньо на крупній шахті або в об'єднанні (холдинговій компанії, концерні і таке ін.). Своєрідною ситуацією у вугільній галузі при практично необмеженому попиті на вугілля є неплатоспроможність основних споживачів, велика дебіторська заборгованість шахтам і, у зв'язку з цим, виникнення бартеру та включення в процес збуту «тіньових» структур. Ця порочна практика повинна бути ліквідована.

3. Важливим на шахті є врахування часового фактора управління інноваціями. Для вугільної продукції, що випускається на шахті, це питання є не актуальним, оскільки потреба у вугіллі в доступній для огляду перспективі існує завжди. Однак життєвий цикл промислово-виробничих основних фондів шахти підпорядковується загальному закону, а своєчасне їх відновлення є важливим стратегічним завданням управління інноваціями.

4. Оцінка впливу на показники роботи вугільного підприємства комплексу нових науково-технічних розробок враховується при формуванні бізнес-плану з технічного переоснащення основних процесів виробництва - використання нових поколінь активної частини основних засобів.

До програм технічного розвитку, що розроблюються, часто включаються заходи щодо простої заміни фізично зношеного обладнання аналогічним, інші дрібні заходи. Економічна віддача їх, без достовірних та надійних економічних

розрахунків не контролюється фактичними результатами. Тому немає упевненості в тому, що інвестиції у крупні нововведення, які надходять від держави чи по кредитах, будуть окуповуватись в прийнятні терміни та принесуть додатковий прибуток.

Економічна ефективність використання нової техніки визначається для обґрунтування вибору якнайкращих варіантів створення і впровадження нової техніки; можливості визначення розміру ефекту, очікуваного від впровадження нової техніки, винаходів і раціоналізаторських пропозицій; встановлення розмірів заохочень за створення і впровадження нової техніки і винагород за винаходи, раціоналізаторські пропозиції. Вона розраховується відповідно до діючих галузевих інструкцій і методик визначення економічної ефективності використання нової техніки, винаходів і раціоналізаторських пропозицій.

Висновки. Отже, вугільна промисловість є для України стратегічно важливою галуззю, що здатна забезпечити енергетичну безпеку країни. У той же час занепад цього сектора економіки за часи незалежності вимагає негайних інноваційних заходів щодо реорганізації галузі, як на рівні держави, так і на рівні вугільних підприємств. Усі ці недоліки можуть бути усунуті шляхом організації на шахтах системи інноваційного менеджменту, що забезпечує строгі (чіткі) економічні обґрунтування та реалізацію будь-яких управлінських рішень, спрямованих на техніко-технологічний розвиток і економічне зростання підприємства.

Бібліографічний список

1. Організація та управління інноваційною діяльністю: підручник/ за ред. проф. Перерви П.Г., проф. Меховича С.М., проф. Погорелова М.І.- Харків: НТУ «ХП», 2008. – 1025 с.

2. Закон України " Про інноваційну діяльність" від 4 липня 2002 р. № 40-ІУ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 36. – Ст. 266.